

0

1

2

3

4

5

6

Tippenboek

voorlezen met kinderen

van 2 tot 4 jaar

Colofon

De tekst van het nieuwe Tippenboek 2-4 jaar is gebaseerd op de Tippenboeken 2-3 jaar en 3-4 jaar (1996). Deze werden ontwikkeld door Mariet Thalens (OV Drenthe). Zij maakte ook de tips bij Een dag met Dribbel.

De inhoud is door Ingrid Bon (Biblioservice Gelderland) en Truuske Sanders (Vereniging Openbare Bibliotheken) afgestemd op de Taallijn VVE van Het Expertisecentrum Nederlands en Sardes. Taallijn VVE is ontwikkeld in opdracht van het ministerie van OCW 2003.

Den Haag, december 2004

Eindredactie: Wilma van der Pennen

Illustraties: Anjo Mutsaars

Vormgeving: Buro Extern, Alkmaar

Productie: Buro Extern, Alkmaar

© 2004 Vereniging van Openbare Bibliotheken

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Vooraf

Samen lezen met uw peuter

Hoe kunt u dit Tippenboek gebruiken?

Tips bij de Boekenbeerwandplaat

Uw kind is 2 tot 3 jaar

- De ontwikkeling van uw kind
- Voorlezen
- Tips bij *Een dag met Dribbel* van Eric Hill
- Tips bij *Tijn in de winkel* van Betty Sluizer (tekst) en Pauline Oud (ill.) (Kimio)
- Tips bij *Dikkie Dik: boem pats!* van Jet Boeke (ill.) en Arthur van Noorden (tekst)
- Fijn om te weten

Uw kind is 3 tot 4 jaar

- Ga je me voorlezen?
- Voorlezen
- Tips bij de Speelontdekboeken
- Tips bij de Logeerbeer
- Fijn om te weten

Vooraf

Samen met uw kind doet u mee aan Boekenpret. Wist u dat u voor thuis heel wat leuke boeken meekrijgt? U kunt deze boeken bewaren in de speciale Boekenbeerwandplaat.

De Boekenbeer zal voor uw kind een speciaal vriendje worden. De beer komt u tegen op het consultatiebureau, in de bibliotheek en op de peuterspeelzaal.

Bij de boeken zijn allerlei tips gemaakt. Die kunnen u helpen wanneer u samen met uw kind gaat lezen. Verder zijn er ook nog tips over hoe u het best kunt voorlezen, en waar u dat kunt doen. U kunt al deze informatie in dit Tippenboek bewaren. Het boek groeit met uw kind mee. Het begint met informatie en tips voor tweejarigen en gaat verder mee met de leeftijd van uw kind.

We hopen dat u veel plezier heeft tijdens het voorlezen aan uw kind. En dat u deze informatie daarbij goed kunt gebruiken. Want: voorlezen is leuk. En u kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen!

Samen lezen met uw peuter

De meeste kinderen van twee jaar hebben al kennisgemaakt met eenvoudige prentenboeken. Ze weten dat voorlezen plezierig is. Fijn bij pappa of mamma op schoot of samen op de bank. Ze kunnen al zelf in een boekje kijken en de bladzijden omslaan. Ook hebben ze soms al een voorkeur voor een bepaald boek. Ze kunnen u precies vertellen uit welk boek u vandaag moet voorlezen.

Bij veel kinderen en ouders zijn er ook vaste gewoonten ontstaan rondom het voorlezen. Er is een vaste plek waar u zit voor te lezen en er is een vast moment. Meestal is dat voor het slapen gaan of 's morgens als u even rustig zit.

Tweejarigen vinden de belevenissen van anderen interessant. Boeken waarin iets gebeurt of waar een kort verhaaltje in staat, zijn nu geschikt. Op deze leeftijd kunnen kinderen soms zo meeleven met de belevenissen van de verhaalfiguren, dat het lijkt alsof ze het zelf meemaken. Ze leren door boeken iets over gevoelens van zichzelf en van anderen.

Hoe kunt u dit Tippenboek gebruiken?

Boekenpretkinderen en hun ouders krijgen een Boekenbeerwandplaat met verschillende prentenboeken. Als ouder kunt u deelnemen aan groepsbijeenkomsten. U krijgt daar informatie over het voorlezen en over de prentenboeken. U kunt deze informatie verzamelen in dit Tippenboek, om het later nog eens door te lezen. Misschien kunt u de tips gebruiken bij het voorlezen van een bepaald boek. Ze geven u misschien een steuntje bij het voorlezen of brengen u op ideeën.

U kunt ook zelf informatie, die u wilt onthouden, opschrijven en in het

boek bewaren. Maar u kunt het Tippenboek ook gebruiken als herinnering voor later. Met een foto van uw peuter, een zelfgemaakte tekening bij een verhaal, een leuke opmerking of de titel van een geliefd boek kunt u uw kind later nog eens vertellen over zijn vroegere (voor)leeservaringen.

Tips bij de Boekenbeerwandplaat

- Geef de Boekenbeerwandplaat een plaats bij uw voorleesplek of zet hem op een plek waar uw kind de Boekenbeerwandplaat vaak ziet en er gemakkelijk bij kan.
- De Boekenbeer op de wandplaat is een boekenvriend voor uw kind. Vertel uw kind over de beer op de wandplaat. U ziet bijvoorbeeld hoe de grote beer Boekenbeer en zijn vriendjes voorleest.
- U kunt samen met uw kind de boeken in de Boekenbeerwandplaat doen.
- Wanneer u gaat voorlezen kunt u samen het liedje 'Boekenbeer waar ben je' zingen. Na het voorlezen kunt u nog een liedje zingen.
- Laat uw kind het boek zelf weer in de Boekenbeerwandplaat doen. U kunt de stem van de beer nadoen, die 'Dank je wel' zegt als uw kind een boek opbergt.

Uw kind is 2 tot 3 jaar

De ontwikkeling van uw kind

- Uw kind is al veel zelfstandiger geworden. Het is niet meer de hele dag bij u thuis. Het kan een poosje buiten spelen, bij een vriendje of vriendinnetje thuis spelen of in de peutergroep op de peuterspeelzaal. Misschien heeft het al eens een nacht gelogeed.
- Niet alle kinderen ontwikkelen zich even snel. De een is sneller met het leren praten, de ander is handiger op de driewieler. Soms gaat de ontwikkeling van een kind wat trager, omdat het ziek is geweest of omdat er iets anders is gebeurd wat veel energie vraagt, zoals de komst van een zusje of een broertje.
- Uw kind leert er in een snel tempo allerlei woorden bij. Deze woorden worden nog niet altijd goed uitgesproken. Er wordt wel eens een stukje van een woord weggelaten ('naan' in plaats van 'banaan') of een moeilijke klank wordt vervangen door een andere ('broek' wordt 'blok'). Als u zelf de woorden wel steeds goed uitspreekt, krijgt uw kind het goede voorbeeld en leert het de woorden vanzelf goed uitspreken.
- Sommige kinderen willen zoveel vertellen, dat ze over hun woorden struikelen. Dat hoort bij deze leeftijd en meestal gaat het vanzelf weer voorbij. Ga in op wat uw kind u wil vertellen. Hóe uw kind iets vertelt, is op deze leeftijd nog niet zo belangrijk. Uw kind kan nu al langere zinnen maken dan de twee-woord zinnen. De volgorde van de woorden klopt nog niet helemaal. Meestal staat het belangrijkste woord voorop, zoals 'Niette naar bed gaan'.
- Uw kind krijgt elke dag veel indrukken te verwerken. U kunt uw kind helpen deze indrukken te verwerken door boeken te bekijken waarin herkenbare gebeurtenissen staan en door er samen over te praten.

- Uw kind leert kleinere onderdelen van voorwerpen of van plaatjes herkennen. Bijvoorbeeld: een strik in het haar van een meisje, de mooie krul in de staart van het varken of het rode neusje van de clown.

Uw kind is 2 tot 3 jaar

Voorlezen

Een langer verhaal

Tussen hun tweede en derde jaar gaan veel kinderen begrijpen wat een verhaal is. Daarvoor zien ze in een prentenboek vooral mooie plaatjes, waar ze graag naar kijken en over vertellen. Maar nu beginnen ze ook te begrijpen dat deze plaatjes met elkaar te maken kunnen hebben. Een verhaaltje begrijpen gaat niet vanzelf. Uw kind heeft hier wel hulp bij nodig. Zo kunt u met uw kind praten over dingen die net gebeurd zijn. Iets wat het kort daarvoor heeft meegemaakt, zoals: 'Weet je nog dat je vanmorgen moest huilen toen je over je karretje struikelde?' Dit ophalen van herinneringen is eigenlijk ook een vorm van 'een verhaal vertellen'. Het gaat over iets wat uw kind niet in het hier-en-nu kan zien of horen, maar over iets wat al gebeurd is. Het vraagt van uw kind om even in gedachten terug te gaan. Dit is ook het geval met een verhaal. Je moet even onthouden wat er gebeurd is om een volgend stukje in een verhaal te begrijpen.

Wat gebeurde er?

Tijdens het voorlezen kunt u ook uw kind helpen om een verhaal te volgen. U kunt regelmatig teruggaan naar een vorige bladzijde om nog even te kijken wat daar gebeurde. U kunt ook aan uw kind vragen wat er op de volgende bladzijde gaat gebeuren, maar ook wordt het gestimuleerd tot het zelf verwoorden van gedachten of vragen.

Kinderen op deze leeftijd kunnen heel erg meeleven met een verhaal. Het is net alsof ze het zelf beleven. Als een verhaal te beangstigend wordt voor uw kind of te spannend, dan kunt u uw kind alvast laten zien hoe het verhaal afloopt. En goede peutersverhalen lopen altijd goed af.

Moedig uw kind aan te vertellen hoe iets voelt of wat het ziet. Uw kind leert zo veel nieuwe woorden.

Als u het boek een paar keer samen hebt bekeken, kunt u ook de tekst bij de plaatjes voorlezen. Samen praten over de plaatjes en voorlezen kunnen elkaar dan afwisselen. Misschien onthoudt uw kind stukjes van de tekst als het verhaal vaker is voorgelezen. U kunt uw kind dan zelf laten vertellen wat er bij een plaatje staat of wat er gebeurt.

Wanneer gaat u voorlezen?

- Voorlezen op een vast moment geeft veel houvast voor u en uw peuter. Voorlezen voor het slapen gaan is zo'n vast moment.
- Zet de Logeerbeer bij het bed neer. Uw peuter kan er dan voor zorgen, dat de beer ook elke dag een verhaal krijgt te horen. Het is een goede afsluiting van de dag. Zeg de beer maar 'Welterusten' en dan samen slapen.
- Ook op andere momenten op de dag kan uw kind behoefte hebben aan voorlezen; wanneer het even moe is en lekker bij u wil zitten, onder het koffie drinken, als het zich verveelt, of een beetje verdrietig is.
- Lees zo vaak voor als het kan.

Waar gaat u voorlezen?

- Voorlezen kan overal, als u en uw peuter maar gemakkelijk kunnen zitten of liggen: samen op het bed voor het slapen gaan of bij u op een vast moment en uw peuter.
- Voorlezen voor het slapen gaan of bij u in bed op een uitslaapmorgen. Samen op de bank of achter in de auto. In de speelhoek, buiten in de zon, of in de wachtkamer van de dokter.

Wie leest er voor?

- Peuters vinden het heel leuk om ook eens door iemand anders dan pappa of mamma te worden voorgelezen. Oma en opa, een buurmeisje of de oppas willen dat graag eens doen.
- Stimuleer uw kind om ook zelf voor te lezen. Een boek dat het al een paar keer heeft gehoord kan het in eigen woorden navertellen. De Logeerbeer

en de eigen knuffel houden ook van verhalen.

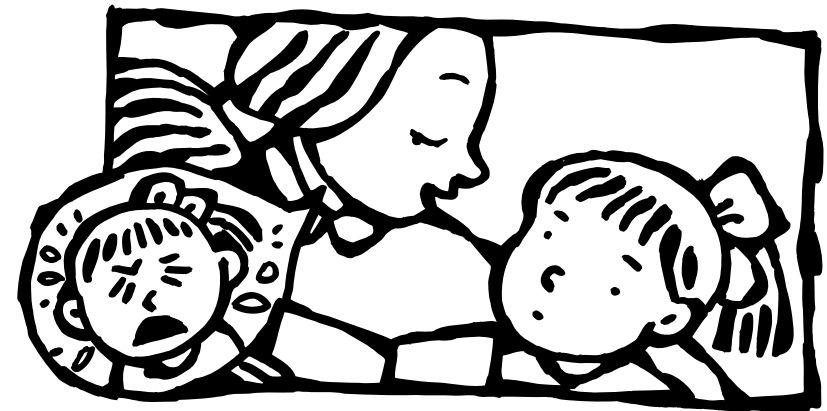
- Peuters vinden het prachtig wanneer u zelf een verhaal vertelt over iets wat u zelf heeft beleefd als kind. Een ondeugende strek die u heeft uitgehaald of een ongelukje dat u overkwam, kunnen een prachtig verhaal worden.
- Opa en oma kennen vast nog wel een verhaal over vroeger. Laat uw peuter maar eens om zo'n verhaal vragen.

Waarom is het zo belangrijk om voor te lezen?

- omdat het knusse en gezellige momenten oplevert;
- omdat het gevoel voor taal daardoor spelenderwijs ontwikkeld wordt;
- omdat de wereld van jonge kinderen daardoor groter wordt;
- omdat het helpt om alle nieuwe indrukken en gevoelens te verwerken;
- omdat het de fantasie prikkelt.

... en wanneer kinderen iets ouder zijn

- omdat het kind beter leert luisteren en zich leert concentreren;
- omdat het stimuleert mee te denken over hoe je problemen aan kunt pakken;
- omdat het een gunstig effect heeft op het zelf leren lezen;
- omdat het kinderen vertrouwd maakt met allerlei soorten verhalen.
- omdat het een positief effect op de taalontwikkeling heeft.

uw kind vertellen wat Dribbel allemaal doet.

- Tijdens het voorlezen kunt u uw kind laten vertellen wat het zelf de hele dag doet. Waar het buiten mee speelt of hoe het wassen gaat 's avonds voor het naar bed gaan. Gaat het net als bij Dribbel of gaat het anders? Wat zou Dribbel doen als het regent?
- Op elke bladzijde kan uw kind zelf iets doen: achter een gordijn kijken, iets voelen of in de spiegel kijken. Uw kind vindt dit erg leuk om te doen en zo kan het nog meer genieten van dit boek.
- De vieze pootjes van Dribbel voelen plakkerig. Uw kind moet hier even stevig op drukken om het te voelen.
- U kunt ook voorwerpen uit de eigen omgeving erbij pakken en bekijken. 'Voelt jouw dekentje ook glad aan of zacht? Wat is nog meer lekker zacht? Waar is je bal? Heb je net zo'n bal als Dribbel? Hoe ziet jouw bal eruit?'
- In het boek kan uw kind verschillende voorwerpen voelen. Hier kunt u ook een spelletje van maken. Leg een paar bekende voorwerpen onder een doek. Laat uw kind de voorwerpen maar eens voelen en zeggen wat er ligt.
- Tijdens het voorlezen kunt u ook geluiden maken en gebaren maken die bij het verhaal passen: het trippelen van de pootjes van Dribbel, het waaien van de wind, het stuiten van de bal of het wassen van Dribbel.
- U kunt ook met uw kind met de bal gaan spelen net als Dribbel. Of wanneer het herfst is bladeren laten waaien en weer proberen te pakken. Dit kunt u ook naspelen met snippers papier. Als u papier in kleine snippertjes scheurt en van uw hand afblaast, blijven ze een poosje zweven. Uw kind kan proberen ze te pakken.
- Uw kind vindt het leuk om afdrukken te maken van zijn handen of voeten, zoals Dribbel met zijn vieze pootjes dat doet. Dit kunt u samen met uw kind doen met natte schoenen op droge tegels of met natte voeten. Ook met vingerverf aan de handen of aan de vingers kan uw kind 'pootafdrukken' maken.
- Bij dit boek kunt u samen liedjes zingen, zoals 'Hondje Waf' of 'Alle eendjes zwemmen in het water'.

- Er zijn veel andere prentenboeken met Dribbel in de hoofdrol. Uw kind vindt het vast leuk nog meer over Dribbel te horen en te zien. In de bibliotheek zijn veel prentenboeken over Dribbel. Deze kunt u gratis lenen. Dribbel is ook als knuffel te koop. Kijk in de speelgoedwinkel of in de (kinder)boekwinkel.

Uw kind is 2 tot 3 jaar

Tips bij *Dikkie Dik: boem pats!* van Jet Boeke (ill.) en Arthur van Noorden (tekst) (Gottmer)

In dit boek staat een verhaal over de bekende kater Dikkie Dik. Deze keer gebeuren er kleine ongelukjes tijdens het spelen van Dikkie Dik en Poes Muis. Ze botsen met hun koppen tegen elkaar (en troosten elkaar daarna), de speelgoedbeer valt op de kop van Dikkie Dik (en ook nu troost Poes Muis haar vriendje) en als ze op rooftocht gaan in de keuken valt een pak kattenbrokjes over hun kattenlijfjes heen (waarvan ze samen smullen). Misschien kent uw kind Dikkie Dik van het tv-programma Sesamstraat. In dit programma wordt ook voorgelezen uit de boeken van Dikkie Dik. Uw kind vindt het vast leuk om van deze bekende poes ook een boekje te hebben.

Laat uw kind het boek zelf vasthouden. Vraag uw kind eens of het ook weet wie er op de voorkant en op de achterkant staat. Als u zelf een poes heeft, kunt u ook de naam van uw eigen poes noemen. Misschien kent uw kind nog meer namen van huisdieren?

Tips bij *Dikkie Dik: boem pats!*

- Lees het boek eerst een keer voor uzelf.
- Bekijk voordat u gaat voorlezen samen de voorplaat die bij het verhaal hoort. 'Wat doet Dikkie Dik? Waar zou dit verhaaltje over gaan?'
- U kunt het boek de eerste keer even samen doorbladeren. Probeert u in te gaan op de reacties van uw kind. Uw kind wordt dan vast wel nieuwsgierig naar het hele verhaal.
- U kunt samen de plaatjes bekijken en de bekende dingen aanwijzen en benoemen. Laat uw kind ook zelf aanwijzen en vertellen wat het ziet.
- Het verhaal kan in eigen woorden worden verteld. Maar u kunt ook eerst samen over een plaatje praten en daarna de tekst voorlezen die bij het

0

1

2

3

4

5

6

plaatje hoort. Het vertellen en voorlezen kunnen elkaar afwisselen.

- Tijdens het voorlezen kunt u met uw kind praten over de belevenissen van uw kind zelf. 'Welke boodschappen hebben wij in onze boodschappentas? Wat eet onze poes? Ook kattenbrokjes?, Wat zou jij doen als je vriendje pijn heeft?'
- U kunt een pak kattenbrokjes aan uw kind laten zien. 'Hoe ruikt het? Zou jij dat ook lusten? Wat eet de poes nog meer? Wat lust jij graag?'
- U kunt duidelijk maken dat er verschil is tussen hard en zacht door een zwaar voorwerp en een licht voorwerp op de grond te laten vallen. 'Wat zou het meeste pijn doen als het op je kop (hoofd) zou vallen?'
- Benoem de dingen die er te zien zijn: 'Dikkie Dik is erg zielig, want hij doet steeds zijn kop zeer'. Vraag of uw kind wel eens pijn heeft gehad, of hij dat nog weet. Praat over de keer dat uw kind naar de dokter moest.
- U kunt met een lege doos (bijvoorbeeld een schoendoos) een verstopspelletje doen. U kunt in de doos wat kattenbrokjes leggen of een speeltje van de poes. Laat uw kind voelen wat er in de doos zit.
- Als uw kind het verhaal al vaker heeft gehoord, zal het de tekst gaan herkennen. Uw kind kan dan stukjes van de tekst zelf gaan zeggen. Zoals 'Aauw! Mijn hoofd doet pijn' of 'Boem Pats!'
- Tijdens het voorlezen kunt u ook geluiden en gebaren maken die bij de verhaaltjes passen: het geluid van vallende brokjes, het opeten van de brokjes door de katten.
- Bij dit boek kunt u samen liedjes zingen, zoals 'Poesje Mauw'.
- Uw kind vindt het vast leuk om met u te zoeken naar nog meer boeken van Dikkie Dik. Veel speelgoedwinkels hebben prentenboeken van Dikkie Dik en zelfs Dikkie Dik als knuffel. Ook in de bibliotheek kunt u gratis boeken lenen over Dikkie Dik.

0

1

2

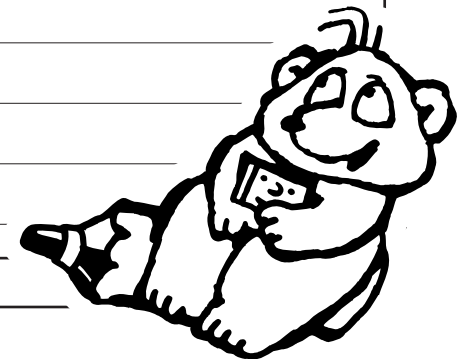
3

4

5

6

Mijn ervaringen met *Dikkie Dik: boem pats!*

0

1

2

3

4

5

6

0

1

2

3

4

5

6

Uw kind is 2 tot 3 jaar

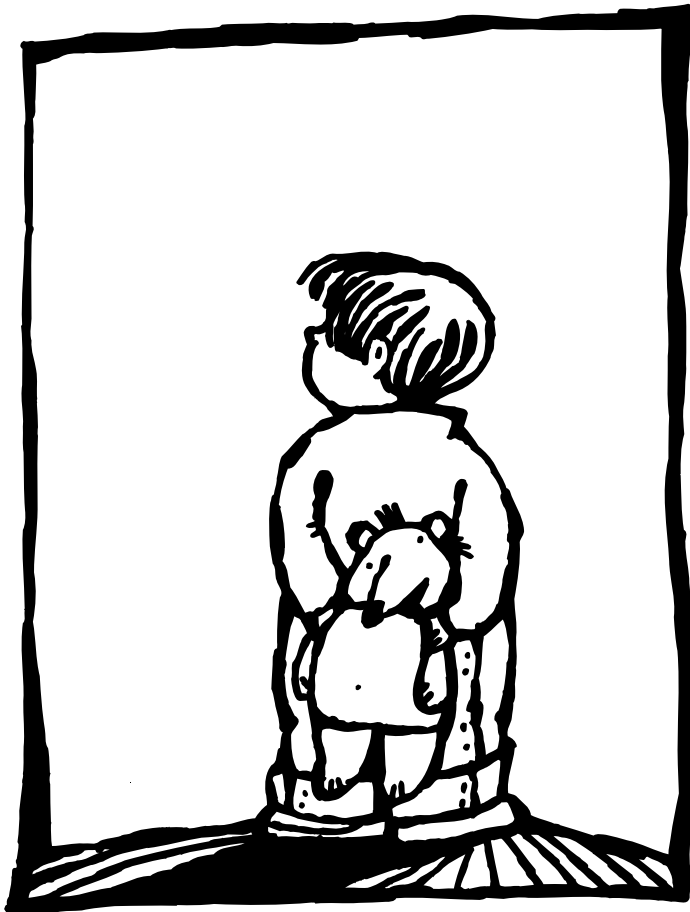
Fijn om te weten

Grote gebeurtenissen

Uw kind kan erg bezig zijn met bepaalde gebeurtenissen in zijn leventje. Het moet naar het ziekenhuis of het heeft een zusje of broertje gekregen, of het gaat voor het eerst naar de peuterspeelzaal en moet leren afscheid te nemen van u. Er zijn veel prentenboeken over deze onderwerpen. Het voorlezen van zo'n prentenboek geeft u een goede gelegenheid om met uw kind over zo'n onderwerp te praten. U merkt wat uw kind bezighoudt en u kunt daar op ingaan. Sommige kinderen willen juist zo'n verhaal in een boek heel vaak horen tot ze er niets nieuws meer in ontdekken of totdat ze hebben verwerkt wat hen bezighield. Voorlezen en praten over wat er gebeurt in een boek horen daarom bij elkaar. Geef uw kind alle tijd om iets te vragen, om een opmerking te maken of om op een andere manier te reageren op het verhaal. Dit vergroot de betrokkenheid van uw kind op een boek en daarmee ook het (voor)leesplezier. Daarnaast is het goed voor de ontwikkeling van de taal.

Gevoelens

Peuters hebben er nog veel moeite mee om hun gevoelens te uiten. Soms schrikken ze van hun eigen boosheid of verdriet. Ze kunnen ook heel bang zijn. Maar ze weten nog niet hoe ze dit moeten noemen. In prentenboeken komen ook kinderen voor die boos zijn, of blij, of verdrietig. Door zo'n boek voor te lezen, kan uw peuter die gevoelens herkennen. Hij hoort de woorden die erbij horen. Voorlezen kan uw peuter zo helpen die gevoelens te verwerken.

0

1

2

3

4

5

6

0

1

2

3

4

5

6

Uw kind is 3 tot 4 jaar

Ga je me voorlezen?

Jeanet is moe. Ze is net thuis van haar eerste morgen peuterspeelzaal. Ze is te moe om nog te gaan spelen. 'Mamma, ga je lezen?' Even bij haar moeder op de bank. Dat wil ze nu het liefst.

Samen op de bank een boekje bekijken of voor het naar bed gaan nog even een verhaal horen; peuters vinden het fijn. Ze genieten ervan dicht tegen u aan of bij u op schoot te zitten. Zo is voorlezen even een rustig moment voor u allebei. Maar dat is niet het enige. Uw kind gaat ook ontdekken dat boeken plezier geven. Dat je met boeken veel beleven kunt. Dat boeken je avonturen laten beleven alsof je er zelf bij bent. Dat ze je meenemen in een andere wereld. Uw peuter gaat merken dat hij het ene boek mooier vindt dan het andere. Zo kan uw kind leren zelf boeken uit te zoeken. Als uw kind geniet van voorlezen en van boeken, wil het later ook zelf boeken kunnen lezen. Want plezier hebben in boeken, is ook plezier krijgen in lezen.

Uw kind is 3 tot 4 jaar

Voorlezen

Tips over voorlezen

'Ooooh, hondje stout. Bah, poep. Woef woef woef!' roept Alies heel hard. Ze slaat erbij op het boekje, omdat ze zich helemaal in het verhaal inleeft. Maar even later is haar aandacht weg. Ze kijkt naar de televisie. Een tekenfilmpje begint.

Voorlezen, hoe doet u dat? Moet het helemaal rustig zijn, voordat u begint? Moet u het verhaal precies lezen, zoals het er staat? Kan een kind het verhaal nog wel volgen als het er steeds tussendoor praat? Hoe houdt u de aandacht van een peuter vast? Hoe weet u of uw kind het verhaal begrijpt?

Wat kunt u doen voordat u gaat voorlezen?

- Lees het boek eerst zelf door. Bekijk de plaatjes. Is de tekst moeilijk? Misschien kunt u dan andere woorden gaan gebruiken of alleen vertellen wat er op de plaatjes is te zien.
- Ga op uw gemak zitten. Neem uw peuter op schoot of lekker dicht naast u.
- Zorg ervoor dat u beiden de prenten goed kunt zien.
- Kies voor het voorlezen een rustig moment uit. Neem er even de tijd voor. Een tv die aan staat of andere spelende kinderen om u heen, kunnen te veel afleiden.
- Laat uw peuter het boek ook eens zelf vasthouden en zelf de bladen omslaan.
- Uw peuter vindt het fijn om ook eens alleen voorgelezen te worden, zonder een broertje of zusje erbij.

Hoe leest u voor?

- Voordat u begint, kunt u eerst even samen het boek bekijken. Wat staat er op de voorplaat? Waar zou het verhaal over gaan?
- U kunt zeggen wat u van het boek verwacht. Het wordt vast spannend of gezellig of grappig.
- Misschien gaat het boek over iets wat uw peuter zelf heeft meegemaakt. U kunt uw peuter daar nog even aan herinneren.
- Alleen maar luisteren naar een verhaal vinden peuters erg moeilijk. Samen plaatjes bekijken, dingen aanwijzen, erover praten gaat veel beter.
- Uw peuter stelt veel vragen. Probeer zoveel mogelijk antwoord te geven op deze vragen. Uw peuter leert daar veel nieuwe woorden en zinnen van.
- Peuters maken allerlei opmerkingen tijdens het voorlezen. Ga daar op in. Het geeft niet dat u het verhaal even moet onderbreken. Uw peuter is er op die manier goed bij betrokken.
- Onze taal kent veel regels. In de peuterleeftijd leren kinderen veel van deze regels te gebruiken. Dat gaat niet in een keer goed. Krom praten doen alle kinderen wel eens. Probeer de zinnen op een goede manier te herhalen, zonder te zeggen dat uw kind iets fout zei.
- Begrijpt u niet wat uw peuter u wil vertellen? Soms is er echt geen touw aan vast te knopen. Door uw peuter vragen te stellen kunt u er misschien toch achter komen. Uw peuter heeft dan gemerkt dat het belangrijk is wat hij wil vertellen.
- Laat uw kind ook vertellen over gebeurtenissen waar u niet bij was. Wat het in de peuterspeelzaal heeft beleefd, of toen het bij een vriendje was. Uw peuter moet dan veel meer vertellen om u alles duidelijk te maken dan wanneer u er bij was geweest.
- Reageer positief op wat uw peuter u vertelt.
- Leest u de tekst van een boek duidelijk voor. Probeer eens verschillende stemmen te gebruiken of bepaalde geluiden te maken als dat bij het verhaal past.
- Peuterboeken kunnen over dagelijkse dingen gaan. U kunt uw kind over uw

eigen bezigheden vertellen. Wat u doet en waarom. Welke voorwerpen u daarbij gebruikt.

- Komt er in het boek iets voor wat uw peuter zelf heeft meegemaakt? Praat daar nog even over. Zo betreft u de eigen wereld van uw peuter erbij.
- Stelt u zelf tussendoor ook eens een vraag aan uw peuter. Maar maak zo'n vraag niet te moeilijk. Vraag geen twee dingen tegelijk, zoals 'Gaat het eendje zwemmen en blijft moeder eend bij hem?'
- Als uw peuter al aandacht heeft voor een verhaal, kunt u tussendoor eens aan uw kind vragen of het weet hoe het verhaal verder zal gaan. Het leert dan nadenken over het verloop van een verhaal. Zo kan uw peuter steeds beter begrijpen hoe een verhaal in elkaar zit.
- Een boek gaat niet over uw eigen belevenissen of die van uw peuter. Een verhaal gaat over gebeurtenissen die anderen meemaken. Het laat belevenissen van een dier zien of van andere kinderen. Wat anderen denken en doen. Voor peuters is dat soms moeilijk. Ze moeten zich verplaatsen in het doen en laten van een verhaalfiguur. Door een vraag te stellen, kunt u nagaan of uw peuter het verhaal begrijpt. Goede vragen beginnen vaak met:
 - Wat? Waarom? Waar? en Hoe?
 - Wat zou jij doen als jij het aapje was?
 - Wat zou daar achter die boom verstopt zitten?
 - Waarom zou het jongetje nu zo huilen?
 - Waarom gaat het muisje nu terug in z'n holletje?
 - Waar is die grote beer toch naar toe gegaan?
 - Waar blijven de eendjes nu?
 - Hoe zou dit aflopen?
 - Hoe zou jij je voelen als je alleen in het bos was?
- Heeft uw peuter geen aandacht meer voor het boek, dan kunt u beter stoppen. Probeert u het later nog eens.

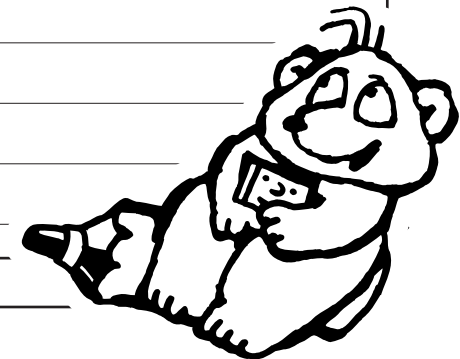
Wat kan uw peuter met een Speelontdekboek doen?

- De Speelontdekboeken zijn van uw peuter. Laat uw kind er zoveel in kijken als het wil, zelf het boek vasthouden en de bladen omslaan.
- Draait u de rollen eens om. Vandaag gaat u luisteren en gaat uw peuter voorlezen uit zijn Speelontdekboek.
- De pop wil ook wel een verhaal horen. Uw peuter leest voor uit 'eigen werk'.
- Laat uw kind eens bedenken wat er nog meer in het Speelontdekboek kan. Een kaartje dat het heeft gekregen, een kassabon uit de supermarkt, het papiertje om het verjaardagscadeautje.

Mijn ervaringen met de speelontdekboeken

A large rectangular area with a double-line border, containing ten horizontal lines for writing.

Uw kind is 3 tot 4 jaar

Tips bij de Logeerbeer

De Logeerbeer is tegelijk een tasje en een lappenboek. Wanneer u het tasje openritst, ziet u aan de linkerkant een bedje, met daarin een beertje. Naast het bedje staat een tasje met daarin zeven piepkleine lappenboekjes. Op de rechterbladzijde staat een nog bijna lege boekenkast.

Wanneer u de Logeerbeer en een prentenboek mee naar huis heeft gekregen kunt u iedere dag aan uw kind (en aan de beer) voorlezen. U kunt na het voorlezen van het prentenboek een lappenboekje halen uit het tasje dat naast het bed staat. U zet dan het boek in de boekenkast. Na een week voorlezen is dan de boekenkast vol.

Liedjes voor de Logeerbeer

Voor het voorlezen begint kan er voor de Logeerbeer een liedje worden gezongen:

*Lieve beer, kom maar hoor, want mijn mamma * leest ons voor. Een boekje voor mij, een boekje voor jou Mamma * toe, begin je gauw?*

(* Kan ook vervangen worden door pappa, oma, opa, juffrouw of naam van een peuter uit de groep.)

Liedje bij het terugbrengen van de Logeerbeer:

*O, o, o, wat was het fijn om bij . . * thuis te zijn.*

Elke avond een verhaal.

Kijk daar zijn ze allemaal.

(* Naam van de peuter.)

Welk boek kies je?

- De plaatjes in een prentenboek moeten duidelijk zijn en goed herkenbaar voor uw kind. 'Waar gaat het boek over?' Kies een onderwerp waarvan u denkt dat uw peuter er belangstelling voor zal hebben.
- Bij het kiezen van een boek moet u erop letten dat de tekst niet te moeilijk is en niet te lang. Boeken met een verhaal erin kunt u ook gebruiken om de plaatjes te bekijken en te benoemen. Kies geen boek waarin het verhaal slecht afloopt. Een verhaal voor peuters moet goed aflopen. Dat geeft hun een gevoel van veiligheid.
- Vraagt u in de bibliotheek eens naar keuzelijsten. Daarin worden allerlei boeken genoemd. Meestal naar onderwerp bij elkaar: knuffels, op het potje, vriendjes.
- Vond uw peuter een boek heel mooi? Misschien is het dan ook een goed boek voor een andere peuter. Geef de tip door aan andere ouders.
- Misschien weet de bibliotheekjuf of de uitleenmoeder nog een goed boek voor uw kind.
- Kiest uw peuter steeds hetzelfde boek? Leest u het boek gerust weer voor. Het kan zijn dat uw kind nog nieuwe dingen ontdekt in het verhaal of nog bezig is met het verwerken ervan. Een verhaal vaker horen, geeft uw peuter herkenning. Het verhaal wordt iets vertrouwds.
- Veel peuters houden van rijmpjes en versjes. Bij de boekenuitleen kunt u boeken lenen met rijmpjes en versjes. Peuters kiezen deze boeken uit zichzelf niet zo gauw. Toch zult u uw peuter met zo'n boek een groot plezier doen. Misschien herinnert u zich zelf sommige versjes nog. Er zijn ook cd's en cassettebandjes met kinderversjes. Die kunnen u helpen bij het herinneren of aanleren van versjes.

Tips over het beleven van boeken

Bart rijdt buiten op z'n speelgoedtrekker. Hij kijkt achterom. De kar zit er nog goed achter. Hij is boer en moet naar de koeien. Tijd om te eten heeft hij bijna niet. Moeder weet dat Bart helemaal vol zit van alles wat met de boerderij heeft te maken. Ze hoort hem soms dingen zeggen, die haar bekend in de oren klinken. Bart heeft een boek Op de boerderij. Het verhaal in dat boek, komt in het spel van Bart terug.

Tijdens het voorlezen kunnen peuters helemaal opgaan in een verhaal. Ze leven met de verhaalfiguren mee, alsof het echt gebeurt. Ook na het voorlezen is een verhaal niet zomaar weg. Kinderen kunnen er nog lang mee bezig zijn. Het plezier van het voorlezen duurt zo nog even voort.

Omgaan met gevoelens.

- Voorlezen is een bezigheid van u en uw kind samen. Lekker bij elkaar op bed of op de bank. Uw kind voelt zich veilig omdat het dicht bij u is. Alle dingen hebben een naam, maar ook gevoelens hebben een naam. Uw peuter is boos, verdrietig of blij, maar weet niet altijd hoe hij dat moet noemen. In prentenboeken komen ook kinderen voor die boos, verdrietig of blij zijn. Uw peuter kan die gevoelens herkennen en hoort nu ook de woorden die we ervoor gebruiken.
- Wanneer u samen met uw peuter over een verhaal praat, hoort uw peuter ook hoe u over verschillende dingen denkt, wat u goed vindt of niet, wat u mooi vindt of vervelend.
- Praten over de gevoelens van de verhaalfiguren geeft een goede aanleiding om een gesprekje te hebben over wat uw kind voelt. 'Ben je ook wel eens boos en wanneer?', 'Wij waren ook verdrietig toen ons konijn dood ging', enz.
- Er zijn verschillende prentenboeken waarin een bepaald gevoel centraal staat. U kunt zo'n prentenboek gaan voorlezen wanneer u denkt dat uw peuter daar iets aan heeft.

Beleven en verwerken

- Peuters bewegen de hele dag en beleven veel plezier aan bewegen. Veel prentenboeken geven uw kind alle gelegenheid om te bewegen: tijdens het voorlezen door gebaren te maken of dieren na te doen; na het voorlezen door na te spelen wat er gebeurd is in het boek.
- Het beleven van een verhaal kunt u stimuleren door opmerkingen als 'Mmmm, wat ruikt die bloem lekker' of 'Hoor je de trein? Tjoeke, tjoeke, tjoeke'.
- Wanneer een verhaal vaker wordt voorgelezen, kan uw peuter het steeds beter begrijpen en wordt het zich inleven in een verhaal gemakkelijker.
- Praat na het voorlezen nog even na over het boek. Wat vond u van het verhaal? Wat vond uw peuter ervan? Was het een grappig verhaal of een spannend verhaal?
- Vraag uw kind ook of het nog eens hetzelfde verhaal wil horen.
- Na het voorlezen kunt u nog vaak even bezig zijn met het boek. Misschien wil uw peuter erover spelen of tekenen.
- Samen knutselen vinden alle peuters leuk. Boeken kunnen u op allerlei knutselideeën brengen.
- Ontdekte uw peuter iets in een boek wat ook in uw eigen omgeving is te bekijken? Maak dan samen een uitstapje: naar een kinderboerderij, de die-rentuin, een bakkerij of naar het bos.

Goed voorbeeld doet goed volgen

Thuis gebruikt u allerlei vormen van geschreven taal; u leest een tijdschrift, u kijkt de post door of u gaat een telefoonnummer in De Gouden Gids zoeken. Peuters kunnen met veel van deze dingen meedoen. Ze leren op die manier dat geschreven taal belangrijk is en betekenis heeft.

Hier zijn wat ideeën:

- Is oma jarig? Laat uw peuter zelf zijn naam op de kaart krabbelen. Als u daarna het adres schrijft, kunt u de kaart samen gaan posten.
- Peuters vinden het leuk u te helpen. Bij het tafel dekken zijn ze al een

goede hulp. U kunt daarbij praten over de dingen die op tafel komen te staan en uw peuter erop wijzen dat we op de verpakkingen kunnen zien wat er in de pakken of potjes zit.

- Is het verlanglijstje voor de verjaardag of Sinterklaas al klaar? De folder van de speelgoedwinkel kan daarbij helpen. Bekijk de folders samen. 'Wat vind je mooi?', 'Wat ga vragen?' Laat uw peuter zelf de plaatjes uitknippen en opplakken.
- Laat uw peuter eens een boodschappenlijstje maken als u naar de winkel moet. Dit kan met uitgeknipte plaatjes of met kleine tekeningen.
- Houdt u van lezen? Vertel uw peuter eens waarom u een bepaald boek zo mooi vindt, of wijs eens een plaatje aan in een tijdschrift dat u leest.

Boeken op video/dvd of cd-rom

Van sommige prentenboeken zijn videofilms gemaakt. Ze zijn te zien op de tv, en uw kind zal het leuk vinden als het het boek herkent. Soms ziet u de bladzijden uit het boek precies terug, soms is er een 'echte' film van gemaakt.

Kijk altijd samen naar de film. Dat is gezellig, en u kunt er dan samen op reageren. Praat na afloop over het verhaal en pak het boek er nog eens bij. Een film gaat immers snel. Uw kind zal het prettig vinden alles nog eens rustig te kunnen bekijken op de plaatjes. Misschien vertelt het er zelf wel bij!

Er zijn videobanden/dvd's te koop in de boekwinkel, in een speelgoedwinkel of warenhuis. Ook in de bibliotheek zijn vaak videos te huur of te lenen. U kunt een band eerst lenen en bekijken om te zien of uw kind de film leuk vindt.

Bedenk wel:

- Dat het belangrijk blijft om zelf voor te lezen. Uw kind wil graag een verhaal horen uit uw mond.
- Dat een film het boek niet kan vervangen. Samen lezen is knus en gezellig. Dat mist uw kind wanneer het alleen naar de tv kijkt.

- Samen kijken geeft steun, wanneer het allemaal wat te spannend of eng wordt!
- Dat een jong kind geboeid naar de bewegende beelden kijkt, zonder iets ervan te snappen. Probeer het niet naar alles te laten kijken. Zoek een film die past bij zijn leeftijd en interesse. Vaak staat op de doos de leeftijd aangegeven.
- Dat net als bij boeken lezen uw kind dol is op steeds weer dezelfde beelden bekijken. Als het de film nog eens ziet, kan het de informatie beter verwerken.

Er zijn ook spelletjes op cd-rom met bekende boekenfiguren: Nijntje bijvoorbeeld, of Muis. Ze zijn gemaakt voor kinderen vanaf ongeveer drie jaar. Die zullen het leuk vinden om de boekfiguurtjes te herkennen.

Voordat u een computerspel koopt, kunt u in de bibliotheek proberen of er peuter-cd-roms te leen of te huur zijn. U kunt dan eerst kijken of het spel wel geschikt is voor uw kind.

Denk hierbij aan:

- Dat uw kind niet te lang achter de computer zit. Zo'n vijf minuten is in het begin lang genoeg.
- Dat u uw kind liever niet alleen laat spelen met een computerspel. De computer is geen oppas!
- Dat uw kind misschien wat hulp nodig heeft met de computermuis.
- Dat ook van een computerspel de wereld van uw kind groter wordt.

Peuterprogramma's op tv en radio

Er zijn op tv (Z@ppelin) en op de radio speciale programma's voor peuters en kleuters. U kent er vast wel een paar: Teletubbies bijvoorbeeld of (voor iets groter) Sesamstraat. Ook het programma Kindertijd van de KRO is speciaal bedoeld voor de allerkleinsten. Hierin worden korte programma's van ongeveer vijf minuten uitgezonden, die natuurlijk niet allemaal bekeken hoeven worden. De peuter kan eruit oppakken waar hij belang-

stelling voor heeft, en stoppen met kijken wanneer hij wil. Op de radio is er dagelijks het programma Pyjamapret (Radio 5). Bekijk en beluister de programma's liefst samen met uw kind. U kunt dan uitleggen wat uw kind niet snapt en samen nog eens bepraten wat het kind heeft gezien of gehoord.

